

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Надійна банківська система є важливою умовою забезпечення фінансової стабільності держави, сталого економічного розвитку та загального добробуту, оскільки вона забезпечує рух фінансових ресурсів, без яких функціонування ринкового господарства неможливе. Виступаючи посередниками у перерозподілі капіталів шляхом трансформації тимчасово вільних коштів у інвестиції, банки істотно підвищують загальну ефективність виробництва. Фінанси банківських установ повинні сприяти мобілізації достатнього обсягу фінансових ресурсів, отриманню доходів, здійсненню обґрунтованих витрат, що є необхідною умовою стабільної діяльності банку.

Дослідження різних аспектів діяльності банківської системи привертають увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків, що пояснюється розширенням спектру, оновленням і модернізацією банківської діяльності. Теоретичним та методологічним проблемам вивчення місця і ролі ринку банківських послуг у фінансовій системі присвячено праці провідних учених в галузі економічної теорії, банківської справи, фінансового менеджменту, маркетингу. Вітчизняними авторами цих досліджень є такі науковці: А. Андреев, М. Алексеєнко, О. Васюренко, В. Вітлінський, Д. Гладких, У. Гулієв, О. Дзюблюк, О. Євтух, Ю. Заруба, О. Кириченко, А. Мороз, О. Олійник, Л. Примостка, М. Реверчук, М. Савлук, Н. Швець, О. Шевцова та інші. Однак, зазначені науковці досліджували окремі аспекти функціонування ринку банківських послуг, що не давало повного уявлення про проблеми та перспективи його розвитку.

Метою дослідження є визначення особливостей банківської системи України та тенденцій її подальшого розвитку.

Сучасний етап розвитку України характеризується гострою необхідністю створення цілісної програми соціально-економічного розвитку суспільства, а також забезпечення необхідних умов реальних перетворень фінансової, кредитної та грошової систем, адаптації їх до специфіки ринкових відносин. При цьому у сфері фінансового забезпечення економічної реформи подальшого вдосконалення потребує і банківська діяльність.

Банківська система є однією із важливих та невід'ємних складових сучасної ринкової економіки. Тому на сьогодні зростає інтерес до різних аспектів діяльності банків та методів управління ними. Банківські послуги активно впливають на розвиток економіки України як на макро-, так і на мікрорівні [1, С.19].

По-перше, банківська послуга є одним із дійових факторів інтенсифікації відтворюваного процесу в цілому і такої його складової, як обмін, зокрема. По-друге, банківські послуги відіграють значну роль у задоволенні потреб населення, підвищенні його життєвого рівня шляхом надання споживчих кредитів і впливу на розвиток малого бізнесу.

Розглянемо динаміку зміни кількості банків України за 2015-2019 роки.

Рис.1 – Динаміка зміни кількості банків України за 2015-2019 роки
Побудовано автором на основі джерел [2].

Згідно наведених даних можемо зробити такі висновки:

– протягом проаналізованого періоду, а саме протягом 2015-2019 років, було виявлено тенденцію до зменшення кількості діючих банків України. Наприклад, у 2019 році кількість діючих банків становила 75, в той час коли у 2015 році їхня кількість була 117;

– щодо кількості банків з іноземним капіталом, спостерігаємо поступове зменшення за останні 5 років, адже у 2019 році їхня кількість становила на 6 менше ніж у 2015 році;

– кількість банків із 100% іноземним капіталом за 2015-2019 роки збільшилась на 6 у 2019 році порівняно з 2015 роком;

Таким чином, до зменшення кількості банків в Україні призвела програма реформ оздоровлення банківської системи України, запропонована Національним банком України.

Проаналізуємо рейтинг 10 найнадійніших банків України за 2019 рік складеного на базі офіційної статистики наданої Національним банком України:

1. Райффайзен Банк Аваль;
2. Укрсиббанк;
3. Креді Агріколь Банк;
4. ОТП Банк;
5. Прокредит Банк;
6. Кредобанк;
7. Приватбанк;
8. ПУМБ;
9. Укргазбанк;
10. Ощадбанк.

При складанні рейтингу найбільших українських банків враховувалася здатність банку без затримки повернути депозити, якщо у нього з'являться фінансові проблеми або проблеми з погашення кредитів і зростанні заборгованості клієнтів, а також рівень підтримки акціонерів і держави [3].

Таким чином, великі іноземні банківські групи поки що зарекомендували себе найкращим чином на українському ринку.

Дослідження сучасного стану функціонування банківської системи України показало, що вона протягом останніх років перебуває у стані затяжної кризи, ступінь впливу якої визначається системою факторів, основними серед яких є: військово-політична нестабільність, загальноекономічна дестабілізація, невисокий рівень капіталізації банків, зниження банківської ліквідності, слабка диференціація банківських послуг, загрозливий вплив тіньової економіки, значна економічна та географічна концентрація, зниження довіри населення до банківського сектору та продуктів, що пропонують його суб'єкти, суттєві частки проблемних активів на балансі банків, низький рівень ризик менеджменту банків, недосконала система захисту депозитних вкладів тощо.

Отже, на основі вищесказаного можна зробити висновок, що задля мінімізації кризових ситуацій в банківській сфері необхідно прийняти низку заходів впливу, які б забезпечили достатній рівень ліквідності банківської системи та допомогли уникнути дисбалансів банківського сектору. Важливими мають стати заходи із внесення законодавчих змін щодо зміцнення банківської системи України. «Наразі назріває необхідність повороту від архаїчного зміцнення держави як верховного суб'єкта, що протистойть ринку капіталу як об'єкту управління, до виконання нею, передусім, координуючих і соціальних функцій. Решта функцій держави у процесі ринкової трансформації має переходити до інших виразників національних інтересів у фінансовому секторі, тобто до структур, які самоорганізуються і працюють у діалоговому режимі як по горизонталі, так і по вертикалі, як усередині країни, так і за її межами» [4, С. 119]. Важливим є також розширення інвестиційних процесів в Україні, спрямованих на подальший розвиток банківської системи [5], а також зниження ризиків банківської діяльності [6].

Список використаних джерел:

1. Шірінян, А. С., Шірінян Л. В. Конкурентоспроможність ринку банківських послуг України: фактор суперництва, тенденції та результати. *Економіка України*. 2019. № 6 (691). С. 18–38.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>
4. Коваленко Ю. М. Підвищення конкурентоспроможності банків в Україні: чинники інституційного впливу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки"*. 2017. № 2(80). С. 112 – 121.
5. Пересада А. А. Інвестиційний аналіз: підручник / А. А. Пересада, Т. В. Майорова, С. В. Онікієнко, Ю. М. Коваленко, С. В. Урванцева. К.: ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. 2-ге вид перероб. Та доповн. К., 2008. 544 с.
6. Kvasnytska R., Matviichuk L., Dotsenko I., Kovalenko, Yu. Indicative Express-Estimation of Financial Security of Banking Activity. *Advances in Economics, Business and Management Research*. Vol. 95 P. 308–313.